

پاک و پیاپیوه

- خاموشی شاعر ملی تاجیکستان / علی دهباشی
- من از یادت نمی‌کاهم / منصور اوجی
- محمود احیایی، خانه‌ای بر شن / محمد باقر صمیمی

لایق شیرعلی شاعر ملی مردم تاجیکستان سرانجام پس از یک دوره بیماری بر اثر سکتۀ مغزی روز جمعه دهم تیر ماه در یکی از بیمارستانهای شهر دوشنبه خاموش گشت.

لایق شیرعلی را از سال ۱۳۷۰ می‌شناختم. یکی از روزهای شهریور ماه همان سال دعوتنامۀ ایشان از طریق پست بدستم رسید. ما یکدیگر را تا آن زمان ندیده بودیم. ظاهراً او بر اثر انتشار بیست شماره از مجلهٔ کِلک شناسایی نسبت به بنده پیدا کرده بود. در مقام ریاست بنیاد زبان فارسی تاجیکی مرا به تاجیکستان دعوت کرده بود. یکدیگر را در فرودگاه دوشنبه در آغوش کشیدیم. به طنز گفت: «بچه جان پدرت کو؟». پانزده روزی مهمان او و بنیادش که برای زبان فارسی و احیاء آن تلاش می‌کرد بودم. گزارش مختصری از دیدار با لایق شیرعلی و گفتگویی که با او انجام دادم در شمارهٔ ۲۱ کِلک منتشر کردم. همان روزها معصومه طرفه در دوشنبه طی چندین جلسه خاطرات لایق شیرعلی را ضبط می‌کرد که در برخی از آن جلسات حضور داشتم و ایکاش معصومه طرفه متن آن نوارها را منتشر کند. تشخیص داده بود خاطرات و بیوگرافی لایق آئینه‌ایی است از تاریخ فرهنگ و ادب مردم تاجیکستان.

لایق شیرعلی به هنگام مرگ ۵۹ سال داشت. تنها شاعری بود که همه جا مردم او را

○ تاجیکستان - ابان ۱۳۷۰ از راست: اصغر جانفدا - لایق شیرعلی - ریچارد فرای و علی دهباشی

می‌دیدند احترامش می‌کردند و ابیاتی از سروده‌هایش را از حفظ می‌خواندند. روانی و سادگی سروده‌هایش و توانایی که در بیان آرزوها و دردهای مردم کوچه و بازار داشت از او شاعری مردمی ساخته بود. در سطح جهانی نیز او نمایندگی شعر معاصر تاجیکستان را در عهده داشت. تا آنجا که سال گذشته جایزه فرهنگی «نیلوفر» را از یونسکو دریافت کرد و همچنین مهمترین جایزه فرهنگی تاجیکستان تحت عنوان «رودکی» به او اهداء شد.

لایق شیرعلی در ۱۹۴۱ در روستای مزار شریف (شهرستان پنجکنت) متولد شد. مدتها در رادیو و تلویزیون تاجیکستان و مطبوعات کار می‌کرد. از سال ۱۹۷۹ یک دوره سردبیر ماهنامه صدای شرق شد و بیش از ده سال بود که ریاست بنیاد زبان فارسی را در عهده داشت. لایق شیرعلی آثار بسیاری از شاعران روس همچون پوشکین، حمزتوف، یسین، و پابلونرودا را به فارسی تاجیکی ترجمه کرد. لایق همچنین در یک دوره (سال ۱۹۸۹) به نمایندگی مجلس انتخاب شد. از لایق شیرعلی چندین مجموعه شعر منتشر شده است که به برخی از آنها اشاره می‌کنم: (الهام ۱۹۶۸)، (ساحل‌ها ۱۹۷۲)، (تشنه دل به خط فارسی ۱۹۷۴)، (خاک وطن، ۱۹۷۵)، (ریزه باران ۱۹۷۸)، (مرد راه ۱۹۷۹) و (جام سرشار ۱۹۹۱).

○ آبان ۱۳۷۰ - ضبط برنامه تلویزیونی لایق شیرعلی در تاجیکستان
از راست: علی دهباشی - لایق شیرعلی - خسرو رضوی و احمد کریمی حکاک

با مرگ لایق شیرعلی تاجیکستان یکی از محبوبترین رجال فرهنگ و ادب خود را از دست داد. شخصیتی که بسیاری از شعرای تاجیک مفتخر به آموزش در مکتب شعر او بودند. عسگر محکمف شاعر سرشناس از یک در یک گفتگوی رادیویی درباره لایق شیرعلی چنین گفته است: «لایق شیرعلی فقط متعلق به ادبیات تاجیک نیست. او یک پدیده ادبی بزرگ خاور زمین است. لایق استاد ماست و ابداع‌گر یک شیوه و آهنگ جدید در شعر ما.»

لایق شیرعلی از معدود شاعرانی است که در طی جنگ داخلی تاجیکستان در کشور و در شهر خود باقی ماند و تأثرات خود را در قالب سرودهایی به یادمانی بیان کرد. یادش گرامی باد.

